

DOI: 10.31866/2410-1311.40.2022.269367

УДК 008:719(477.46)

ПРАКТИКИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ МІСТА УМАНЬ

Войцях Наталія Павлівна

Аспірантка,

ORCID: 0000-0002-8408-2634, e-mail: slobodskan1988@gmail.com,

Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв,

вул. Лаврська, 9, Київ, Україна, 01015

Для цитування:

Войцях, Н.П. (2022). Практики збереження історико-культурної спадщини міста Умань. *Питання культурології*, (40), 129-138. doi: <https://doi.org/10.31866/2410-1311.40.2022.269367>.

Анотація

Мета статті — проаналізувати типологізацію українських історичних міст у контексті історико-культурного процесу та визначити особливості взаємодії міста з власним історичним спадком. Встановити взаємозв'язок історико-культурного середовища міста Умань з сучасними тенденціями його збереження та використання. В XXI ст. важливим питанням розвитку урбаністичного простору є доцільне оперування ресурсами культури, зокрема історико-культурним спадком, оскільки законсервовані урбаністичні форми виконують не лише репрезентаційну функцію, а є генеруючим підґрунтям для економічного, культурного та соціального розвитку. Методологія дослідження ґрунтується на використанні культурологічного та історичного підходів. Культурологічний метод використано для аналізу взаємозв'язків історико-культурної спадщини з сучасним урбаністичним простором. Історичний метод пов'язаний з опрацюванням джерел, присвячених аналізу практик збереження історичного спадку міст. Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше застосовано історичну типологізацію українських міст для визначення теоретичних та практичних особливостей взаємозв'язку історичної спадщини міста Умань з його урбаністичним простором. Висновки. Доведено, що законсервовані історико-архітектурні комплекси: Національний дендрологічний парк «Софіївка» та Історико-культурний комплекс брацлавських хасидів — є символічним капіталом міста Умань. Завдяки їх популярності серед туристів місто Умань належить до типу «історія як символічний капітал міста». Запропоновано впровадити традицію щорічних фестивалів, присвячених польсько-українським та єврейсько-українським культурним зв'язкам для покращення якості збереження спільної історико-культурної пам'яті, поліпшення міжкультурної комунікації та розширення світобачення усіх учасників процесу. Практика збереження історичних пам'яток повинна ґрунтуватись на досвіді кращих архітекторів, істориків та з врахуванням запитів мешканців, паломників, туристів.

Ключові слова: «переінтерпретації» пам'яті; історична пам'ять; історична спільнота; історичне місто; «історія як символічний капітал міста»; «політичне омузювання»; «історичне середовище як непомітна буденність»; «туристична бульбашка»

Вступ

Збережений історичний спадок міст відрефлексовує не лише естетичні смаки попередніх поколінь, але і сучасне світобачення та реакцію суспільства на цінність законсервованих знань, уявлень про попередні епохи. Жодне суспільство не може існувати, якщо не вироблятиме матеріальні, інтелектуальні та духовні цінності. Кожна історична епоха відображає власне виробництво культури, політики, економіки, урбаністики, соціального устрою тощо. Історичний спадок міст — це збережений досвід різномірних систем життєдіяльності суспільства для майбутніх поколінь, що повинен трактуватися достовірно, без прикрашень, квазіуявлень та новітніх нашарувань. Місто з недостовірною інтерпретацією збереженого історичного досвіду — це місто забутих уроків.

Сучасна практика урбанізації показує, що старе місто зазвичай поступово обростає або поглинається новим містом, що створює напружені взаємини всередині міської спільноти. Проблема збереження історичного спадку є найбільш актуальною для великих міст, що пов'язано з недосконалістю законодавчого апарату та недостатнім фінансуванням. Це одне з найпростіших пояснень, особливо коли стратегія розвитку міста є повністю інституційною, адміністративною та залежною від державного апарату. Розв'язання проблем збереження історичного спадку великих та малих українських міст потребує комплексного аналізу, оскільки може мати строкату соціокультурну структуру, а місця пам'яті відображати не лише національну ідентичність України, але і історичну пам'ять різних етнічних спільнот, культура яких збагачує наші міста інтернаціональним досвідом.

Об'єднання Європи відбулося завдяки знайденому спільному компромісу, що націлений на майбутнє без роздмухування минулих травм. Пріоритетом сучасних європейських цінностей є людиноцентризм, відстоювання свобод і прав окремої людини, незалежно від її громадянства, етнічного походження, майнового становища, а також вільне пересування людей, ідей, ініціатив, товарів, захист прав меншин та ін. Зосередження уваги на історичних подіях використовується з метою примирення та запобігання непорозумінням між носіями наративно відмінних спогадів (Шаповал, 2013). Євроінтеграція України має враховувати ціннісні орієнтири ЄС, досвід яких показує позитивні результати в системі суспільного устрою XXI ст.

Практики збереження історико-культурної спадщини за принципом «не зашкодь» є важливим інструментом для досягнення найбільш успішної системи суспільствотворення. Пошук здорових консолідуючих ідей збереження історичного спадку та шляхів компромісу дає змогу запобігти повторенню травм та зіткнень, які відбувалися в минулому. Варто не намагатися приховувати «темні» сторінки історичних подій, а навпаки, розкривати всю суть у контексті відповідної епохи, але не переносити тодішні непорозуміння в теперішні часи (Шаповал, 2013).

Дослідженням проблематики історичної (культурної) пам'яті займалися такі зарубіжні автори: Я. Асман, А. Асман, М. Хальбвакс (2007), Т. Адорн, П. Нора, Б. Шацька (2011).

Серед вітчизняних дослідників проблематика консервування історичного спадку висвітлена в працях Є. Сарапіної (2013), С. Бікетова (2013), Є. Іщенко, Ю. Асеева (1989), П. Клименка (2006), І. Кривошея., Ір. Кривошеї (2007), В. Фуркало.

■ **Мета статті**

Мета статті — проаналізувати типологізацію українських історичних міст у контексті історико-культурного процесу та визначити особливості взаємодії міста з власним історичним спадком. Встановити взаємозв'язок історико-культурного середовища міста Умань з сучасними тенденціями його збереження та використання. Методологія дослідження ґрунтується на використанні культурологічного та історичного підходів. Культурологічний метод використано для аналізу взаємозв'язків історико-культурної спадщини з сучасним урбаністичним простором. Історичний метод пов'язаний з опрацюванням джерел, присвячених аналізу практик збереження історичного спадку міст. Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше застосовано історичну типологізацію українських міст для визначення теоретичних та практичних особливостей взаємозв'язку історичної спадщини міста Умань з його урбаністичним простором.

■ **Виклад матеріалу дослідження**

Історична пам'ять — це складний феномен, що містить аспекти психології та ідеології суспільства. В її структуру входять залишки матеріального (цінності матеріальної культури минулого) та символічного минулого — міфи, історіографічні уявлення, символи (Шаповал, 2013).

Історична спільнота — це унікальна соціальна система, що формує власну знакову систему в часопросторовому вимірі, яка (не)успішно успадковується та розкодовується нащадками цієї спільноти. Нелегко осмислити логіку формування історичної пам'яті, адже вірогідність її сакралізації залежить від прагнень до однозначних нормативних інтерпретацій. Об'єктивні знання дуже часто витісняються міфами, які застосовуються як об'єкт маніпуляції з політичною метою, що по суті формує небезпеку для суспільної свідомості. Ризик підвищується, коли національна ідея має виразний етноцентричний характер (Шаповал, 2013).

Польська соціологиня та авторка книги «Минуле — пам'ять — міт» Б. Шацька розкриває механізм «переінтерпретації» пам'яті спільнотами, що завжди відбувається в контексті сучасної політичної прагматики (Шацька, 2011). Авторка виділяє сім способів «переінтерпретації» культурної пам'яті: 1) вибіркове «обходження» деяких небажаних історичних фактів; 2) фальсифікація (доповнення наявних історичних фактів тим, чого ніколи не було); 3) перебільшення (роздування історичних фактів до триумфальних розмірів, які насправді не є такими); 4) маніпуляція взаємозв'язками між історичними фактами (будь-яка історична подія може мати багато причин, але трапляється так, що одні причини приховуються, а на інших безпосередньо зосереджується увага); 5) звинувачення

справжніх і надуманих ворогів заради відвернення уваги та мінімізації власних помилок; 6) якщо провину не вдається перекласти на ворогів, то причинами провалів можуть стати обставини; 7) конструювання контексту власної інтерпретації історичних подій (презентація історичних фактів у такому контексті, який би формував позитивний образ групи) (Шацька, 2011, с. 30–31).

Повертаючись до практичної площини питання матеріальної репрезентації пам'яті, варто зазначити, що найбільш виразно досвід минулих поколінь відображений у просторі невеликих містечок. Важливим питанням в їх дослідженні є практики консервування та інтерпретації історико-культурної спадщини, що закарбовані в залишках архітектури, локальних місцях пам'яті, штучно омузееених скульптурах тощо. Всі ці «історичні сліди» можуть стати потужним та ефективним культурним капіталом локальної спільноти. Як використовуються пам'ятні місця? Хто займається їх безпосереднім збереженням? Як розуміє, наскільки цінує міська спільнота власну історичну спадщину? Відповіді на ці питання можуть окреслити перспективи розвитку міста за участю історичного спадку.

Історичні міста — це міста, що існують в теперішньому часі, в яких зберігаються та ревіталізуються урбаністичні форми минулого часу. Історичні міста мають перелік цінних архітектурних споруд та правила догляду за ними, а також підходи до їх фінансування та подальшого використання в економічному житті міста (Сарапіна, 2013). «Малі» історичні міста — це міста, в яких збереглися об'єкти історичної спадщини, але в сучасних реаліях вони є невеликими за кількістю населення.

Є. Сарапіна звертає увагу на відмінності між поняттями «історичний спадок» та «історичне урбаністичне середовище». «Історичне середовище — це збережені залишки минулого, що відображають події, різновиди занять його мешканців, що були притаманні цьому простору впродовж усієї його історії» (2013, с. 39–40). «Історичний спадок» — це трактування минулого як «користувачами цих середовищ», так і «особами, уповноваженими ухвалювати рішення», що підкріплено правовими документами (Сарапіна, 2013, с. 40). Є. Сарапіна підкреслює, що відмінності цих понять є актуальними для українських містечок, оскільки поводження з «історичним спадком» відрізняється від поводження з «історичним урбаністичним середовищем», яке переважно не підсилюється економічною, політичною та соціальною підтримкою, що викликає проблеми в його збереженні.

У статті «Історичні містечка України: модули взаємодії з минулим» Є. Сарапіна (2013, с. 39–50) запропонувала систему типологізації історичних містечок за принципом взаємодії їх урбанізованого середовища із законсервованим історичним спадком. На думку авторки, сучасна система типологізації історичних містечок (XXI ст.) охоплює три категорії: перша — «історія як символічний капітал міста», друга — «політичне омузееювання», третя — «історичне середовище як непомітна буденність» (Сарапіна, 2013).

Перший тип «історія як символічний капітал міста» характеризує взаємодію міста з історичним спадком як туристичну принаду. З цього погляду історичне минуле являє собою цінність (принаду) для туристів, що формує символіч-

ний капітал міста, паралельно сприяючи економічному його збагаченню. Тому важливим завданням для таких містечок є якісне консервування символічного капіталу. Розв'язання проблем збереження історичного спадку залежить від багатьох чинників, зокрема стратегії розвитку міста, пріоритетів його мешканців, теоретичної визначеності та практичних втручань, оскільки ревіталізація символічного капіталу повинна відповідати нормам реконструкції та реставрації. Оскільки пам'яткоохоронні заходи в Україні визначаються на державному рівні, місцеві ініціативи зосереджуються переважно на практиках «історизації» навколишнього простору — надання йому вигляду, який, на думку жителів, відповідав би образу історичного міста та приваблював більше туристів. Так виникає явище «туристичної бульбашки» (tourist bubble), простору довкола пам'яток, стилізованого згідно з критеріями туристичної привабливості. З плином часу функціонування «історизованого» середовища починає жити відокремлено від іншої частини міста, «у ньому зосереджують суто туристичну інфраструктуру, а осередки буденних практик містян переміщують у райони з новішою забудовою» (Сарапіна, 2013, с. 45). Наприклад, українське місто Кам'янець-Подільський, яке відоме історичними фортифікаційними спорудами, трансформувалося в символічний капітал, залучивши усе місто до туристичного бізнесу. Протягом усього року Кам'янець-Подільський є сценою для проведення різних фестивалів, культурних подій з метою розширення туристичного потенціалу міста. Також тут намагаються ревіталізувати пам'ятки «Старого міста», зруйновані або пошкоджені за радянських часів.

Так, Київський науково-дослідний інститут теорії та історії архітектури містобудування в 1980-х роках підготував проекти ревіталізації історичної забудови Кам'янця-Подільського, відповідно до якого у середньовічних підвалах Польського ринку спорудили декілька стилізованих будинків. Надалі продовжити проекти не вдалося (Сарапіна, 2013, с. 46). Але попри це у «Старому місті» продовжує здійснюватися забудова середовища за проектною ініціативою В. Фенцура (директора Національного історико-архітектурного заповідника «Кам'янець»). На думку місцевої громадськості, проект є далеким від досконалості, оскільки не дотримується стилістики історичного міста.

Другий тип «політичне омузеювання» розкриває взаємодію міста з минулим спадком через «псевдоісторизацію та штучне відтворення втрачених пам'яток». У цій стратегії найчіткіше проявляється політичне замовлення й ситуативна ідеологічна доречність. Практики омузеювання покликані продемонструвати роль міста в державотворчих процесах. Зазвичай ця історико-культурна процедура торкається відновлення гетьманських столиць, прикладами яких є такі міста, як Глухів, Чигирин, Батурин. Так, 1989 року був заснований Національний історико-культурний заповідник «Чигирин», а у 2004 році Кабінет Міністрів затвердив програму розвитку історико-архітектурного ансамблю «Резиденція Богдана Хмельницького». До цього в місті не було кодифіковано жодної пам'ятки, яка б пов'язувалася з діяльністю Б. Хмельницького, а внаслідок запровадження програми розвитку історико-архітектурного ансамблю «Резиденція Богдана Хмельницького» були відновлені церква, комплекс гетьманської резиденції та частина замку на Богдановій горі (Сарапіна, 2013).

Третій тип «історичне середовище як непомітна буденність» охоплює переважно більшість містечок з історичним спадком. У таких містечках консервуються історичні урбаністичні середовища, які не виконують функцію символічного капіталу та постають звичним фоном повсякденного життя містян. Історичний архітектурний капітал використовується за міськими потребами. Є. Сарапіна (2013) підкреслює, що «...незважаючи на визнання їх "історичними населеними" пунктами, а частини їх споруд — пам'ятками, щодо цих містечок так і не було застосовано комплексних планів розвитку, які б зважали на їхню історичну специфіку». Зазвичай реставрація або ремонт, а особливо їх якість, в таких містечках залежить від місцевих економічних чинників, особистого естетичного смаку власника або адміністративно уповноваженої особи. Екстер'єри історичних будівель вирізняються строкатістю часових нашарувань, але дуже часто мешканці не усвідомлюють «властивостей публічного простору, до якого належить фасад їх будинку» (Сарапіна, 2013). Іноді символічним капіталом такого типу містечка є одна пам'ятка, наприклад: замок або парковий ансамбль, як в Білій Церкві (Державний дендрологічний парк «Олександрія»), Умані (Національний дендрологічний парк «Софіївка»), Мукачеві (замок «Паланок»), але їх функціонування, на думку дослідниці, не можна схарактеризувати феноменом «туристичної бульбашки», яка властива, наприклад, туристичній інфраструктурі Кам'янця-Подільського.

До категорії малих історичних міст належить і Умань. Згідно з критерієм локалізації та економічної значущості туристичної індустрії в локальному бюджетонаповненні, місто Умань варто зарахувати до типу «історичне середовище як непомітна буденність», хоча така архітектурна пам'ятка, як Національний дендрологічний парк «Софіївка», є усвідомленим «символічним капіталом» міста. Спробуємо схарактеризувати місто Умань з огляду на його взаємозв'язок з історичним минулим та проаналізувати практику збереження символічного капіталу в сучасних реаліях.

Парк «Софіївка» є найбільш привабливою та найвідвідуванішою пам'яткою міста Умань як туристами, так і місцевими жителями. Його спорудження пов'язане з низкою історичних подій, нинішнє ставлення до яких впливає як на спосіб використання, так і на подальше збереження пам'ятки.

У ХХІ ст. можна виділити дві моделі консервації та модернізації парку «Софіївка»: 1) історична, відповідно до якої зберігають архітектурні споруди та ландшафти ХVІІІ–ХІХ ст.; 2) сучасна, що тяжіє до модернізації через створення нових міфологічних сюжетів та розважальних практик.

Історичний напрям консервації передбачає уникнення впливу семи критеріїв політизованої «переінтерпретації» культурної пам'ятки, виокремлених Б. Шацькою, й заглиблення в дух епохи, коли об'єкт був споруджений. Так, наприкінці ХVІІІ ст. на зміну великим бароковим садово-парковим комплексам «французького» типу приходять пейзажні, так звані англійські парки, що відображають романтичні тенденції та органічний взаємозв'язок архітектури з природою, що відповідає ідеалам класицизму (Асеев, 1989, с. 52).

В 1796 р. польський магнат С. Потоцький розпочав в Умані будівництво знаменитого дендрологічного парку «Софіївка» під керівництвом бельгійського

майстра Л. Менцеля (Асеев, 1989). Хоча пейзажна стилістика парку орієнтувалася на канони класицизму, адже в мальовничій долині річки Кам'янки створюються штучні скелі, водоспади, гроти, павільйони, фонтани, романтичні руїни та ін., в ньому все ж залишилося багато рис барокової стилістики (Асеев, 1989, с. 53).

У статті «Особливості формування відкритих просторів у пейзажних парках центральної частини України» С. Бікетов (2013) звертає увагу на сучасний стан пейзажних парків кінця XVIII–XIX ст. на території центральної України, наголошуючи на проблемі деградації їх об'ємно-просторової структури. Основою меморіальної цінності парків є пейзажні перспективи та види галявин. Дослідник висловлює думку, що «для підвищення якості проектування парків і естетичних засад пейзажу, що формується в них, велике значення має критичне використання історичної спадщини, а також прогресивного досвіду сучасних ландшафтних архітекторів» (Бікетов, 2013, с. 288).

С. Бікетов визначив певні правила, яких варто дотримуватися під час відновлення об'ємно-просторової структури пейзажних парків: 1) дотримання світлотіньового взаємозв'язку середовища галявин, специфіки освітлення простору, особливостей рельєфу, палітри кольорів, форми насаджень; 2) врахування плановості перспективи галявин завдяки перемережовуванню (чергуванню) зелених бар'єрів; 3) залучення шпилькових видів рослин для створення мальовничої композиції; 4) забезпечення структурного обрамлення узлісся галявин; 5) впровадження сучасних підходів (семіотико-ідеологічних ознак локації) для відтворення високохудожнього образу пейзажного парку згідно зі специфікою його історичного оригіналу (Бікетов, 2013). Варто зазначити, що парк «Софіївка» вважається одним із найкращих еталонів паркового пейзажу в степовій та лісостеповій зоні України (Бікетов, 2013).

Сьогодні ревіталізація та модернізація парку «Софіївка» орієнтовані на видовищно-розважальні потреби. Найбільш виразно це демонструє новостворена локація, яка доповнює старий парк «Софіївка» — парк «Фентезі» («Нова Софіївка») (Яценко, 2021), що наповнена міфологічною тематикою китайської (кам'яна статуя дракона, самураї, китайські павільйони) та української культури (хатини в українському стилі, дерев'яні скульптури лісових, польових та хатніх духів), що фактично не є тотожними історичному символізму парку, який відображає польську культуру та стилістику пізнього класицизму. Найімовірніше, такий підхід до модернізації є відображенням естетичних смаків «власника» (інституції, адміністрації), а не історичної значущості середовища. Це може призвести до викривлення історичних інтерпретацій символічного капіталу міста (руйнування історичного ареалу міста як в матеріальному, так і в символічному значенні).

Поліпшити ситуацію може не лише використання досвіду кращих істориків, архітекторів, інвесторів, але і привернення уваги міської спільноти через введення традиції щорічного фестивалю польсько-української культури, що допоможе розширити знання про історичний спадок, підтримати збереження символічного капіталу міста, відкрити новий публічний простір для обговорень та відпочинку, інтегрувати місто в простір європейських цінностей.

Окрім поляків, значний вплив на розвиток міста Умань здійснювали євреї. Як зазначають І. Кривошея та Ір. Кривошея у спільній статті «Місто на кордоні: Умань — урбанізований простір міжетнічного компромісу (взаємодії) чи конфлікту? (1616–2018 рр.)»: «Фактично Умань наприкінці XVIII – на початку ХХ ст. було єврейським містом, позаяк більшість населення в цей період складала євреї» (2019, с. 99). 1810 року на старому єврейському кладовищі в місті Умань був похований один із лідерів брацлавського хасидизму рабі Нахман (1772–1810), що стало місцем спільної пам'яті хасидів. Сьогодні до його могили щороку в період Рош-га-Шана приїздять тисячі паломників-хасидів з усього світу. Історична пам'ятка — Могила цадика Нахмана — зберігається у спорудженому 1994 року українським архітектором П. Клименком (2006) Історико-культурному центрі брацлавських хасидів (Кривошея & Фуркало, 2007), і також є символічним капіталом міста Умань. Історичний об'єкт хасидської спільноти охороняється законом України, але безпосередній вплив на його збереження здійснюють паломники-хасиди та юридична організація «Благодійний фонд імені рабі Нахмана», яку очолює Натан Бен Нун. Під час паломницького періоду на початку вересня до туристичного бізнесу залучається майже все населення міста. Зазвичай це стосується сфери обслуговування: надання послуг з проживання, харчування, транспортних перевезень та безпеки. З'являється додаткова ніша для художників та майстрів декоративно-прикладного мистецтва, витворами яких заповнюють сувенірні крамниці. Національний дендрологічний парк «Софіївка» також є популярним місцем відвідування для паломників-хасидів, що підвищує його туристичний потенціал. Враховуючи етнічний колорит міста Умань, актуальним буде введення ще однієї традиції — щорічного фестивалю єврейсько-української культури.

Символічний капітал міста Умань охоплює дві історичні локації — Національний дендрологічний парк «Софіївка» та Історико-культурний центр брацлавських хасидів. Можемо зробити висновок, що символічний капітал міста Умань не лише формує його культурний, туристичний, економічний профіль, а й диктує майбутні перспективи урбаністичного росту.

■ Висновки

Доведено, що законсервовані історико-архітектурні комплекси: Національний дендрологічний парк «Софіївка» та Історико-культурний комплекс брацлавських хасидів — є символічним капіталом міста Умань. Завдяки їх популярності серед туристів Умань можна зарахувати до типу містечок із профілем «історія як символічний капітал міста». Запропоновано впровадити традицію щорічних фестивалів, присвячених польсько-українським та єврейсько-українським культурним зв'язкам для збереження спільної історико-культурної пам'яті, поліпшення міжкультурної комунікації та розширення світобачення усіх учасників процесу. Практика збереження історичних пам'яток повинна ґрунтуватись на досвіді кращих архітекторів, істориків та з урахуванням запитів мешканців, паломників, туристів.

■ Список використаних джерел

Асеев, Ю. С. (1989). *Стили в архитектуре Украины*. Будівельник.

- Бікетов, С. О. (2013). Особливості формування відкритих просторів у пейзажних парках центральної частини України. *Науковий вісник НЛТУ України*, 23.18, 287–296.
- Клименко, П. Р. (2006). *З історії забудови Умані: (від давнини до сьогодення в забудові рідного міста*. Алмі.
- Кривошея, І. І., & Кривошея, Ір. І. (2019). Місто на кордоні: Умань — урбанізований простір міжетнічного компромісу (взаємодії) чи конфлікту? (1616–2018 рр.). *Русин*, 55, 84–112.
- Кривошея, І., & Фуркало, В. (2007). *Хасиди в Умані: історія і сучасність*. Софія.
- Сарапіна, Є. (2013). Історичні містечка України: модуси взаємодії з минулим. В: *Місто й оновлення. Урбаністичні студії*. Москаленко О. М.
- Шаповал, Ю. (Ред.) 2013. *Культура історичної пам'яті: європейський та український досвід*. ІПІЕНД.
- Шацька, Б. (2011). Минуле — пам'ять — міт. (А. Павлишина, пер.). Книги — XXI.
- Яценко, А. (2021, 17 червня). Фентезі парк «Нова Софіївка» [Відео]. *YouTube*. <https://www.youtube.com/watch?v=8QdLe2HMDHk>

References

- Aseev, Iu. S. (1989). *Stili v arkhitekture Ukrainy* [Styles in the architecture of Ukraine]. Budivelnik [in Russian].
- Biketov, S. O. (2013). Osoblyvosti formuvannia vidkrytykh prostoriv u peizazhnykh parkakh tsentralnoi chastyny Ukrainy [Peculiarities of the formation of open spaces in landscape parks of the central part of Ukraine]. *The Scientific Bulletin of UNFU*, 23.18, 287–296 [in Ukrainian].
- Iatsenko, A. (2021, June 17). Fentezi park "Nova Sofiiivka" [Fantasy Park "Nova Sofiiivka"] [Video]. *YouTube*. <https://www.youtube.com/watch?v=8QdLe2HMDHk> [in Ukrainian].
- Klymenko, P. R. (2006). *Z istorii zabudovy Umani: (vid davnyiny do sohodennia v zabudovi ridnoho mista* [From the history of construction of Uman: (from ancient times to the present in the construction of the native city)]. Almi [in Ukrainian].
- Kryvosheia, I. I., & Kryvosheia, Ir. I. (2019). Misto na kordoni: Uman — urbanizovanyi prostir mizhetnichnoho kompromisu (vzaiemodii) chy konfliktu? (1616–2018 rr.) [A city on the border: Uman — an urbanised space of interethnic compromise (interaction) or conflict? (1616–2018)]. *Rusyn*, 55, 84–112 [in Ukrainian].
- Kryvosheia, I., & Furkalo, V. (2007). *Khasydy v Umani: istoriia i suchasnist* [Hasidim in Uman: history and modernity]. Sofiiia [in Ukrainian].
- Sarapina, Ye. (2013). Istorychni mistechka Ukrainy: modusy vzaiemodii z mynulym [Historical towns of Ukraine: modes of interaction with the past]. In: *Misto y onovlennia. Urbanistychni studii* [City and renewal. Urban studies]. Moskalenko O. M. [in Ukrainian].
- Shapoval, Yu. (Ed.) 2013. *Kultura istorychnoi pamiaty: yevropeyskyi ta ukrainskyi dosvid* [Culture of historical memory: European and Ukrainian experience]. IPIEND [in Ukrainian].
- Shatska, B. (2011). Mynule — pamiat — mit [Past — memory — myth]. (A. Pavlyshyna, Trans.). *Knyhy — XXI* [in Ukrainian].

PRACTICES OF PRESERVING THE HISTORICAL AND CULTURAL HERITAGE OF THE CITY OF UMAN

Nataliia Voitsiakh

PhD Student,

ORCID: 0000-0002-8408-2634, e-mail: slobodskan1988@gmail.com,

National Academy of Culture and Arts Management,

Kyiv, Ukraine

Abstract

The purpose of the article is to analyse the typology of Ukrainian historical cities in the context of historical and cultural processes and determine the features of interaction of the city with its historical heritage. The article attempts to establish the relationship between the historical and cultural environment of the city of Uman and modern trends in its preservation and use. In the 21st century, an important issue of the development of the urban space is the expedient operation of cultural resources, in particular the historical and cultural heritage, since preserved urban forms perform not only a representative function but are the generating basis for economic, cultural, and social development. The research methodology is based on the use of cultural and historical approaches. The cultural method is used to analyse the relationship of historical and cultural heritage with the modern urban space. The historical method is related to the study of sources devoted to the analysis of practices of preserving the historical heritage of cities. The scientific novelty of the work lies in the fact that for the first time the historical typology of Ukrainian cities was applied to determine the theoretical and practical features of the relationship between the historical heritage of the city of Uman and its urban space. Conclusions. It is proved that the preserved historical and architectural complexes, the Sofiyivka National Dendrological Park and the Historical and Cultural Complex of Bratslav Hasids are the symbolic capital of the city of Uman. Due to their popularity among tourists, the city of Uman belongs to the type of "history as a symbolic capital of the city". It is proposed to introduce the tradition of annual festivals dedicated to Polish-Ukrainian and Jewish-Ukrainian cultural ties to improve the quality of preserving common historical and cultural memory, improve intercultural communication and expand the worldview of all participants. The practice of preserving historical monuments should be based on the experience of the best architects, historians and taking into account the requests of residents, pilgrims, and tourists.

Keywords: "reinterpretations" of memory; historical memory; historical community; historical city; "history as the symbolic capital of the city"; "political museumisation"; "historical environment as an imperceptible everyday life"; "tourist bubble"

This is an open access journal, and all published articles are licensed under a Creative Commons Attribution 4.0.